

האם פלישת המיינה המצויה tristis Acridotheres משפיעה על הרבייה של מקנני חללים מקומיים?

1, איריס אנגל, 2, מוטי צ'רטור, 1, עדו יצחקי.

2. מכון שמיר למחקר

תקציר הרצאה מכנס האגודה לאקולוגיה וסביבה 2024

המיינה המצויה השתחררה לטבע הישראלי לפני כ-25 שנה וכיום היא אחת מהציפורים הנפוצות ביותר בארצנו.

המיינה נכללת בין 100 המינים הפולשים המזיקים ביותר בעולם, אך עדיין לא הוכחה מדעית מידת הנזק והאם היא משפיעה על הקינון של אוכלוסיות מקומיות עימם היא מתחרה על משאבי בית הגידול.

מכיוון שהמיינה מקננת בחללים (משאב מוגבל בטבע) קיים חשש, שהמין תופס חללי קינון של ציפורים מקומיות. במחקרנו נבחנו השפעות המיינה על הצלחת הרבייה של ציפורים מקומיות (דרור הבית וירגזי מצוי).

המחקר התבצע במושב רם און באמצעות 143 תיבות קינון בהן כ-67 זוגות ירגזים מקננים בממוצע לעונה. חצי מהתיבות היו בעלות פתח גדול המאפשר את כניסת המיינה והדרורים ואילו החצי השני היו בעלות פתח קטן המאפשר את כניסת הירגזים בלבד. כימתנו את השינויים בגודלן והצלחתן בקינון של אוכלוסיות הציפורים המקומיות באמצעות מחקר BACI (After Before Impact Control) (של המצב לפני (2009-2010) ואחרי (2020-2021) פלישת המיינה).

בשנה האחרונה (2022) ערכנו ניסוי שדה עם מניפולציה של גודל פתח התיבות תוך שימוש במצלמות וידאו שמצלמות את פנים התיבה 24/7 כדי לבחון האם מיינות גם טורפות בקינים המופרעים.

מצאנו שחלה ירידה דרסטית של 77% באוכלוסיית הדרורים המקננת בתיבות עם פתח גדול (בממוצע: 26 זוגות לפני ו-6 זוגות אחרי הפלישה). גודל אוכלוסיית הירגזים נותר יציב, אך התרחש שינוי התנהגותי באופן ניצול המשאב. לאחר פלישת המיינה חלה עלייה של 77% בהעדפת הירגזים לאכלס חללים בעלי פתח קטן המספקים הגנה, לעומת ירידה של 44% באכלוס חללים עם פתח גדול. כמו כן לאחר הפלישה הסיכוי להצלחת הירגזים בקינון בחללים בעלי פתח גדול הנגישים למיינות ירד ל-39% לעומת 62% לפני הפלישה.

ב-42% מתוך הקינים בעלי פתח גדול (n=26) שצולמו התרחשו טריפות, מתוכן חמש ע"י מיינות, חמש ע"י נקר ואחת ע"י עורבני. לפיכך הראנו שהשפעת המיינות שונה בין שני המינים המקומיים שמקננים בחללים.

מחקר זה מוכיח שמיינות מתחרות ודוחקות ציפורים מקומיות מחללי קינון ובנוסף טורפות את ביציהן וגוזליהן.

תוצאות המחקר חושפות את הנזק הכבד, שהמיינה גורמת לציפורים המקומיות המקננות בחללים ומכמתת את מידת הפגיעה בהן דרך תחרות וטריפה. לפיכך המחקר חשוב ורלוונטי בקנה מידה מקומי, משום שהמיינות נפוצות לצד האדם, אך גם בקנה מידה עולמי, כי המין הוגדר כפולש גלובלי.

תוצאותיו יוכלו לשרת את רט"ג ולתרום ליצירת מדיניות לניהול וויסות אוכלוסיית המיינות ובנוסף להעלות את המודעות הציבורית והמוסדית לחשיבות של הוספת מקומות קינון למינים מקומיים.